

Vragenlijst - Periodiek Overzicht Inwonerparticipatie - Gemeenten

TNO

[Dit is de printbare variant van de online vragenlijst. Aan de hand van deze versie op papier krijgt u alvast een idee welke vragen er worden gesteld. Let op: de online variant bevat een routing die er voor zorgt dat u irrelevante vragen niet hoeft in te vullen. In deze printbare variant is het niet mogelijk om deze routing toe te passen, dat kan soms verwarrend zijn.]

Welkom

Beste gemeente-medewerker,

We willen uw gemeente graag uitnodigen om deel te nemen aan ons vragenlijstonderzoek.

Waar gaat dit over?

TNO is in 2022 in opdracht van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) een kennisprogramma inwonerparticipatie gestart om ondersteuning te bieden aan de opgaven van de RES (Regionale Energiestrategie). Het kennisprogramma heeft als doel om NP RES, IPO, VNG en BZK door middel van onderzoek te helpen hun ondersteuningsmiddelen (door) te ontwikkelen. Dit jaar vindt er een verkort monitoringsonderzoek plaats dat zich richt op de ondersteuningsbehoeften van gemeente.

We willen u in dit kader vragen mee te doen aan een vragenlijstonderzoek naar de ondersteuningsbehoefte van gemeenten bij inwonerparticipatie bij het ontwikkelen van wind- en zonneparken en de uitbreiding van het elektriciteitsnetwerk (waaronder energieopslag). Om inzicht te krijgen in de integraliteit van de aanpak zijn er ook een aantal vragen gericht op inwonerparticipatie bij de warmteopgaven. Hieronder omschrijven we wat we verstaan onder diverse termen:

- *Inwonerparticipatie*: participatieactiviteiten waar individuele inwoners aan deelnemen. Het gaat hierbij dus niet om overleggen met belangengroepen. Het gaat om participatie in het hele proces: van RES-proces tot projectontwikkeling.
- *Financiële participatie*: regelingen waarbij o.a. inwoners uit de omgeving investeren in het project en/of de voordelen ervaren van de opbrengsten van het project voor duurzame opwek.
- *Procesparticipatie*: activiteiten waarbij inwoners betrokken worden bij besluitvorming.

Doel van het onderzoek is inzicht te geven in de **ondersteuningsbehoeften van gemeenten** op het gebied van inwonerparticipatie, zodat o.a. RES-regio's, NP RES en de Rijksoverheid hierop in kunnen spelen. Op basis van de resultaten van voorgaande jaren heeft EZK een expertpool opgericht voor advisering van gemeenten en heeft de NP RES trainingen ontwikkeld over desinformatie en polarisatie.

Wat vragen we?

Bent u in uw gemeente bezig met beleid voor en/of de ontwikkeling van wind- en zonneparken? Dan willen we u vragen deel te nemen aan dit onderzoek. Het maakt hierbij niet uit of u ervaring hebt met inwonerparticipatie. We vragen u de vragenlijst **vóór vrijdag 19 juli** in te vullen. Het invullen van de vragenlijst zal ongeveer 15 minuten kosten. Indien nodig kunt u de vragenlijst tussentijds opslaan en later verder gaan. Indien u het prettig vindt, kunt u [hier klikken](#) om een PDF-document te downloaden van de vragenlijst. Op deze manier krijgt u een goed overzicht van de vragen die gesteld worden en kunt u voor het beantwoorden eventueel samenwerken met collega's.

Deelname aan dit onderzoek is geheel vrijwillig. U kunt als deelnemer uw medewerking aan het onderzoek te allen tijde stoppen of weigeren dat uw gegevens voor het onderzoek mogen worden gebruikt, zonder opgave van redenen. De ingevulde antwoorden per gemeente zullen alleen door de onderzoekers van TNO worden ingezien. TNO is niet verplicht inzicht te geven in de data bij een eventueel verzoek op basis van de Wet Open Overheid. De resultaten worden niet per gemeente gepubliceerd zodat resultaten niet herleidbaar zijn naar een specifieke gemeente.

Aan het einde van de vragenlijst krijgt u de mogelijkheid een pdf van uw eigen antwoorden te downloaden. Wilt u de data van uw eigen antwoorden in Excel ontvangen of heeft u technische vragen of vragen over het onderzoek? Mail naar: hanna.jonker@tno.nl.

Alvast hartelijk dank voor uw deelname!

Algemeen

Hieronder volgen een aantal vragen over uw functie en gemeente. De naam van uw gemeente gebruiken we alleen om de geografische spreiding van de steekproef te checken. Dit wordt dus niet gepubliceerd.

1. Wat is de naam van de gemeente waarvoor u werkzaam bent? [Open vraag]

De volgende twee vragen gaan over u als invuller van de vragenlijst.

2. Bent u zelf vanuit uw functie bezig met inwonerparticipatie?
  - a. Ja, hoofdzakelijk vanuit beleidsontwikkeling
  - b. Ja, hoofdzakelijk vanuit beleidsuitvoering
  - c. Nee, ik ben niet direct bezig met inwonerparticipatie
  - d. Anders, namelijk...
3. Heeft u zelf direct contact met inwoners?
  - a. Eens per week
  - b. Eens per maand
  - c. Eens per jaar
  - d. Nooit

De volgende vragen gaan over op welke wijze uw gemeente bezig is met inwonerparticipatie.

4. Bij welk type project is/wordt inwonerparticipatie in uw gemeente toegepast? [Meerdere antwoorden mogelijk]
  - a. Zon
  - b. Wind
  - c. Elektriciteitsinfrastructuur voor zon en wind
  - d. Warmteopgaven
  - e. Geothermie
  - f. Geen
  - g. Anders, namelijk...

[Indien alleen optie 4 d, e, f wordt geselecteerd dan door naar vraag 40]

5. Waarom is uw gemeente aan de slag gegaan met inwonerparticipatie? [Meerdere antwoorden mogelijk]
- Wensen van de raad
  - Strategie van de afdeling
  - Persoonlijke motivatie van een of meer medewerkers
  - Wensen vanuit bewoners
  - Beleid vanuit rijksoverheid
  - Anders, namelijk ...

De volgende stellingen gaan over de ervaring van uw gemeente met inwonerparticipatie met **wind- en zonneparken** en de uitbreiding van het elektriciteitsnetwerk. U heeft bij vraag 4 aangegeven hier ervaring mee te hebben.

In hoeverre gelden de volgende stellingen voor uw gemeente? (helemaal mee oneens – oneens – niet eens/niet oneens – eens – helemaal mee eens)

- De algemene ervaring in mijn gemeente is dat inwonerparticipatie bij heeft gedragen aan draagvlak voor wind- en zonneparken.
helemaal mee oneens – oneens – niet eens/niet oneens – eens – helemaal mee eens
  - Kunt u dit toelichten? .....[open vraag]
- De algemene ervaring in mijn gemeente is dat de kwaliteit van plannen en besluiten beter zijn geworden door inwonerparticipatie.
Helemaal mee oneens – oneens – niet eens/niet oneens – eens – helemaal mee eens
  - Kunt u dit toelichten? .....[open vraag]
- De algemene ervaring in mijn gemeente is dat de relatie tussen inwoners en overheid beter is geworden door inwonerparticipatie.
helemaal mee oneens – oneens – niet eens/niet oneens – eens – helemaal mee eens
  - Kunt u dit toelichten? .....[open vraag]
- De algemene ervaring in mijn gemeente is dat inwonerparticipatie weerstand heeft weggenomen of voorkomen.
helemaal mee oneens – oneens – niet eens/niet oneens – eens – helemaal mee eens
  - Kunt u dit toelichten? [open vraag]
- De algemene ervaring in mijn gemeente is dat inwonerparticipatie aan het begin meer tijd vroeg, maar het proces later versnelde.
helemaal mee oneens – oneens – niet eens/niet oneens – eens – helemaal mee eens
  - Kunt u dit toelichten? ..... [open vraag]
- De algemene ervaring in mijn gemeente is dat inwonerparticipatie een vertragende factor in het proces is geweest.
helemaal mee oneens – oneens – niet eens/niet oneens – eens – helemaal mee eens
  - Kunt u dit toelichten? ..... [open vraag]

Financiële participatie

Dit deel van de vragenlijst gaan over financiële participatie bij het ontwikkelen van wind- en zonneparken en de uitbreiding van het elektriciteitsnetwerk.

- Is er in het beleid binnen uw gemeente geborgd dat er participatie plaatsvindt voor wind- en zonneparken? Dit kan ook op basis van algemeen inwonerparticipatiebeleid zijn.
  - Ja, voor financiële participatie

- b. Ja, voor procesparticipatie (inwoners worden betrokken, bijvoorbeeld doordat ze mogen meepraten)
- c. Ja, voor financiële én procesparticipatie
- d. Nee, we zijn hier nog mee bezig
- e. Nee, dit is niet (meer) nodig
- f. Anders, namelijk ...

[Indien 12e is geselecteerd]

13. U geeft aan dat beleid niet (meer) nodig is, waarom is dit het geval? [open vraag]

[Vervolg vragenlijst]

De volgende vragen gaan over financiële participatie waaronder lokaal eigendom. In het Klimaatakkoord wordt gestreefd naar minimaal 50% lokaal eigendom* bij duurzame energieopwekking op land.

*lokaal eigendom betekent dat lokale inwoners, ondernemers of gemeenten (deels) eigenaar zijn van windmolens of zonneparken.

14. Wordt er een vorm van financiële participatie verkend bij wind- of zonneparken in ontwikkeling binnen uw gemeente? Zo ja, welke? [meerdere antwoorden mogelijk]
- a. Lokale bewonerscollectieven en lokale partners zijn mede-eigenaar
  - b. Lokale publieke partijen (gemeenten, waterschappen e.d.) zijn mede-eigenaar
  - c. Lokale (industriële) bedrijven en instellingen zijn mede-eigenaar
  - d. Geen lokaal eigendom (*bijv. via een investeringsfonds*)
  - e. Participatie omgeving zonder eigendom (*bijv. via een crowdfunding platform*)
  - f. Omgevingsfonds: een deel van de opbrengsten gaat naar een maatschappelijk doel in de omgeving.
  - g. Omwonendenregeling lokale stroom
  - h. Andere lokale baten (*bijv. inzet van lokale bedrijven voor de bouwprojecten*)
  - i. Nee, onze gemeente overweegt geen financiële participatie
  - j. Nee, onze gemeente heeft geen zonne- of windparken in ontwikkeling
  - k. Ja, maar er wordt nog geen specifieke vorm van financiële participatie verkend
  - l. Anders, namelijk ....
15. Is er in uw gemeente een doelstelling voor lokaal eigendom? Zo ja, welke doelstelling heeft de gemeente voor lokaal eigendom?
- a. Tot 50%
  - b. 50%
  - c. 51 tot 100%
  - d. Volledig lokaal eigendom
  - e. Geen doelstelling
  - f. Geen doelstelling maar wel een inspanningsverplichting
  - g. Geen doelstelling of inspanningsverplichting
16. Hoe wordt lokaal eigendom in uw gemeente gestimuleerd?
Bijvoorbeeld: in de gemeente is het verplicht dat er een energiecoöperatie wordt opgericht of de oprichting van een energiecoöperatie wordt als voorwaarde meegenomen in een tender.
 [open vraag]

17. Heeft het beleid geleid tot meer lokaal eigendom?

- a. Ja
- b. Nauwelijks
- c. Nee
- d. Het is nog te vroeg om te beoordelen
- e. Er is geen beleid gevoerd

18. Kunt u dit toelichten? [open vraag]

Integraliteit

We zijn benieuwd of uw gemeente inwonerparticipatie apart of integraal organiseert voor **zon, wind en warmte** (zoals warmtenetten). De volgende vragen gaan over de integraliteit van inwonerparticipatie.

19. Worden er meerdere opgaven betrokken bij inwonerparticipatie in uw gemeente? [meerdere antwoorden mogelijk]
- a. Het gaat alleen over de opwekking van duurzame energie
  - b. Het gaat ook over: Aardgasvrije wijken / De warmtetransitie / Infrastructuur warmte
  - c. Het gaat ook over: Infrastructuur elektriciteit
  - d. Het gaat ook over: alles onder de omgevingsvisie
  - e. Het gaat ook over: alle onderwerpen uit het klimaatakkoord
  - f. Het gaat ook over: Anders, namelijk:
20. Wordt participatie rondom **zon, wind en warmteopgaven** bij de gemeente door dezelfde mensen uitgevoerd?
- a. Ja
  - b. Nee
  - c. Deels
  - d. Anders, namelijk..

Ondersteuningsbehoeften

Dit deel van de vragenlijst gaat over de ondersteuningsbehoefte van uw gemeente op het gebied van inwonerparticipatie bij het ontwikkelen **van wind- en zonneparken** en de uitbreiding van het elektriciteitsnetwerk.

De volgende vragen gaan over hoeveel uren er beschikbaar zijn om de procesparticipatie te organiseren.

21. Hoeveel fte (voltijds medewerkers) is er in uw gemeente beschikbaar voor inwonerparticipatie op het gebied van wind, zon en het uitbreiden van het elektriciteitsnetwerk? Het gaat hierbij zowel om de **communicatie** als het **organiseren van de participatie**. Maak een schatting en houd er rekening mee dat de uren mogelijk zijn verdeeld over verschillende collega's of het werk kan variëren over de tijd (bijv. als een medewerker gemiddeld de helft van de werkweek bezig is met inwonerparticipatie in de energietransitie, vul dan in 0,5 fte).
- 21.a Hoeveel fte is er beschikbaar binnen de gemeenteorganisatie?
- a. 0 fte
  - b. 0.1 tot 0.5 fte

- c. 0.5 tot 1.0 fte
- d. 1.0 tot 1.5 fte
- e. 1.5 of meer fte

21.b. Hoeveel fte is er ingehuurd van buiten de gemeenteorganisatie?

- a. 0 fte
- b. 0.1 tot 0.5 fte
- c. 0.5 tot 1.0 fte
- d. 1.0 tot 1.5 fte
- e. 1.5 of meer fte

21c. Hoeveel fte zou er nodig zijn voor het uitvoeren van het participatiebeleid?

- a) 0 fte
- b) 0.1 tot 0.5 fte
- c) 0.5 tot 1.0 fte
- d) 1.0 tot 1.5 fte
- e) 1.5 of meer fte

[Vraag 22 alleen invullen wanneer bij 21a. EN 21b. 2x 0 fte is gevuld (2x antwoord a)]

22. U heeft aangegeven geen fte beschikbaar te hebben voor inwonerparticipatie voor zon- en windprojecten. Indien er toch inwonerparticipatie plaatsvindt, hoe organiseert u dat dan?
[open vraag]

[vraag 23 indien vraag 21.b optie b t/m e]

23. Wat is de reden voor het inhuren van externe ondersteuning?
Gebrek aan/of beperkte... (meerdere antwoorden mogelijk?)
- a. Kennis
  - b. Ervaring
  - c. Capaciteit
  - d. Anders, namelijk ...

[Vervolg vragenlijst]

De volgende vragen gaan over de ondersteuning bij inwonersparticipatie bij het ontwikkelen van wind- en zonneparken en de uitbreiding van het elektriciteitsnetwerk.

24. Van welke ondersteuning heeft uw gemeente **het afgelopen jaar** gebruik gemaakt op het gebied van inwonerparticipatie? [Meerdere antwoorden mogelijk]
- a. De bestaande netwerken (LCNK, NPRES-communicatienetwerk, e.a.)
  - b. Een online handreiking
  - c. Een podcast
  - d. Een externe adviseur
  - e. De expertpool van participatie-adviseurs
  - f. Een workshop

- g. Een cursus
- h. Extra menskracht
- i. De website energieparticipatie.nl
- j. Anders, namelijk....

[Indien 24e

25. U heeft aangegeven gebruik te maken van een expertpool voor inwonerparticipatie? Kunt u aangeven welke dat is? [meerdere antwoorden mogelijk]

- a. NP RES exportpool
- b. Provinciale expertpool
- c. Anders, namelijk

26. Wat mist u of kan er beter in het aanbod van de expertpools, of wat bevalt goed? [open vraag]

Vervolg vragenlijst

27. Bent u bekend met de website *energieparticipatie.nl* en vindt u daar de benodigde kennis, voorbeelddocumenten en praktijkverhalen?

- a. Ja, ik maak hier gebruik van en ben tevreden
- b. Ja, ik maak hier gebruik van, maar ben niet tevreden
- c. Ja, ik ben hier bekend mee maar ik maak hier geen gebruik van
- d. Nee, ik ben niet bekend met de website

[Indien 27 b of c]

28. Waarom maakt u hier geen gebruik van of waarom bent u niet tevreden? [open vraag]

Vervolg vragenlijst

29. Bent u bekend met de Kabinetsvisie van het ministerie van economische zaken en klimaat over burgerbetrokkenheid bij de energietransitie en de bijhorende actielijnen? Hierin wordt ook verwezen naar de rol van decentrale overheden.

- a. Ja
- b. Nee, en ik heb geen behoefte om hier kennis van te nemen
- c. Nee, en ik zou hier graag meer informatie over willen

30. Aan welke ondersteuning zou uw gemeente behoefte hebben op het gebied van inwonerparticipatie? [Meerdere antwoorden mogelijk]

- a. Extra menskracht
- b. Kennis over hoe samen te werken met een lokale energiecoöperatie
- c. Kennis over vormen van financiële participatie
- d. Kennis over lokaal eigendom
- e. Kennis over omgaan met polarisatie
- f. Kennis over betrekken van het stille midden
- g. Kennis over hoe verschillende groepen inwoners te bereiken (bijv. met een migratieachtergrond)
- h. Inzichten uit de gedragspsychologie

- i. Kennis over inclusief participatieontwerp
- j. Kennis van omgevingsmanagement
- k. Houvast om te beoordelen wanneer een participatieproces goed genoeg is
- l. Kennis over inwonerscommunicatie en -narratieven
- m. Kennis over omgaan met desinformatie
- n. Kennis over organisatie zeggenschap (*bijv. meebeslissen van bewoners over aan wie de energie verkocht zal worden*)
- o. Een communicatiecampagne vanuit het Rijk (over waarom dit beleid nodig is)
- p. Kennisuitwisseling met collega's (*bijv. via LCNK, NPRES communicatienetwerk*)
- q. Geen behoefte aan extra ondersteuning
- r. Anders, namelijk....

[Niet vraag 31 als 30 o, p, q]

31. Hoe zou u deze ondersteuning willen ontvangen? [meerdere antwoorden mogelijk]

- a. Een online handreiking
- b. Een podcast
- c. Een externe adviseur
- d. Via de expertpool van participatie adviseurs
- e. Een workshop
- f. Een cursus
- g. Anders, namelijk....

[Vervolg vragenlijst]

De vragenlijst vervolgt met vragen over participatie rondom wind- en zonneparken en de uitbreiding van het elektriciteitsnetwerk.

32. Hoe ervaart de gemeente de volgende punten met betrekking tot inwonerparticipatie?

	Dit is een groot knelpunt	dit is een knelpunt	Dit gaat meestal goed	Dit gaat (bijna) altijd goed	Niet van toepassing
a. Het informeren van inwoners	☐	☐	☐	☐	☐
b. Het bereiken van een breed publiek in het algemeen	☐	☐	☐	☐	☐
c. Het betrekken van specifieke doelgroepen	☐	☐	☐	☐	☐
d. Het ophalen van zorgen en wensen van inwoners	☐	☐	☐	☐	☐
e. Het ophalen van ideeën van inwoners	☐	☐	☐	☐	☐
f. Het betrekken van lokale initiatieven/energietoelveren	☐	☐	☐	☐	☐
g. Het betrokken houden van inwoners gedurende het hele proces	☐	☐	☐	☐	☐
h. Het verwerken van de inbreng van inwoners in plannen/besluiten	☐	☐	☐	☐	☐
i. Het kiezen van geschikte participatievormen	☐	☐	☐	☐	☐

33. Hoe ervaart de gemeente de volgende punten met betrekking tot inwonerparticipatie?

	Dit is een groot knelpunt	dit is een knelpunt	Dit gaat meestal goed	Dit gaat (bijna) altijd goed	Niet van toepassing
a. Menskracht (capaciteit) om inwonerparticipatie te organiseren	0	0	0	0	0
b. Financiële middelen (voor andere zaken dan menskracht)	0	0	0	0	0
c. Kennis over hoe inwonerparticipatie te organiseren	0	0	0	0	0
d. Het ontbrekende wettelijk instrumentarium rondom inwonerparticipatie voor het afdwingen van 50% lokaal eigendom	0	0	0	0	0
e. Steun van de manager/leidinggevende voor inwonerparticipatie	0	0	0	0	0
f. Steun of medewerking van collega's	0	0	0	0	0

34. Werkt uw gemeente samen met lokale energiecoöperaties rond wind- en zonneparken?

- a. Ja, we zijn samenwerking aan het verkennen
- b. Ja, we werken samen
- c. Nee

[vraag 35 en 36 alleen invullen wanneer antwoord 34.b is ingevuld]

U heeft aangegeven dat uw gemeente samenwerkt met lokale energiecoöperaties rond wind- en zonneparken.

35. Hoe wordt deze samenwerking over het algemeen ervaren door de gemeente?

- a. Heel negatief – negatief – neutraal – positief – heel positief

36. Kunt u dit toelichten? [open vraag]

Afsluitende vragen

37. Op welk participatietraject bent u trots en waarom? Wat waren “succesfactoren”? [open vraag]

38. Welk participatietraject is niet of minder goed verlopen? Wat waren “faalfactoren”? [open vraag]

39. Stel u mag een vraag stellen aan experts op het gebied van inwonerparticipatie, welke zou u dan willen stellen? [Open vraag]

Dit najaar zal de rapportage van dit onderzoek verschijnen. De resultaten zullen te vinden zijn op www.energieparticipatie.nl. Na afloop van het onderzoek kunnen wij u het rapport ook toesturen.

40. Wilt u de rapportage ontvangen in uw e-mail inbox?
- a. Ja
  - b. Nee

Afsluiting

Dit waren alle vragen. Als u nog iets wilt nakijken kunt u nu nog terugbladeren.

U kunt hier een pdf met de door u gegeven antwoorden downloaden:

Download PDF

Indien u de antwoorden in Excel wilt ontvangen, mail dan naar hanna.jonker@tno.nl.

Nadat u hier op 'antwoorden versturen' klikt kunt u niet meer terugbladeren. De antwoorden zijn dan verstuurd. Ook kunt u hierna geen pdf meer downloaden, dit deel van de vragenlijst is dan afgesloten.

Bedankt, uw antwoorden zijn opgeslagen.

U kunt de vragenlijst afsluiten.

Hartelijk bedankt voor uw deelname